

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 27/2014 rd

Statsrådets redogörelse för utvecklingspoliti- kens genomslagskraft och samstämmighet - För en rättvisare värld utan fattigdom

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 maj 2014 statsrådets redogörelse för utvecklingspolitikens genomslagskraft och samstämmighet - För en rättvisare värld utan fattigdom (SRR 5/2014 rd) till utrikesutskottet för behandling och bestämde samtidigt att jord- och skogsbruksutskottet ska lämna utlåtande till utrikesutskottet

Sakkunniga

Utskottet har hört

- rådgivare för landsbygdsutveckling Sanna-Liisa Taivalmaa, utrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Anna Santala, jord- och skogsbruksministeriet.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK).

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Redan i sitt betänkande om statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse (JsUB 4/2010 rd - SRR 5/20105 rd) noterade utskottet att enligt prognoser kommer jordens befolkning att öka till ca 9,2 miljarder fram till 2050. Världen har nu 7,2 miljarder människor, medan befolkningen för 20 år sedan uppgick till 5,7 miljarder. År 2050 är vi 9,6 miljarder enligt FN:s prognos. Också maten är en sinande resurs i ett globalt perspektiv. Trots att till exempel volymen producerat spannmål globalt sett fortsatt ökar är det ett ofrånkomligt faktum att mängden spannmål per capita har minskat sedan 1980-talet. Hungern är ett problem också i många utvecklade länder. Dessutom förorsakar klimatförändringen jämte torka och ökenspridning globala problem

för matproduktionen. Utskottet vill betona situationens allvar och samtidigt understryka att markområden som lämpar sig för livsmedelsproduktion i Finland fortsatt bör användas för produktion och att kompetensen på livsmedelsproduktion bör utvecklas i alla led av livsmedelskedjan.

I sitt utlåtande om den gemensamma jordbrukspolitiken i framtiden (JsUU 7/2010 vp - E 30/2010 rd) ansåg utskottet att kontroll- och regleringsmekanismerna för gemenskapens jordbruksmarknad är mycket viktiga. Det behövs åtgärder för att balansera upp den stora fluktuationen i produktionen till följd av väderleksförhållanden, såsom interventionssystemet jämte lagring. Också säkerhetslagringen måste utökas för att balansera omställningar i produktionen. Ut-

skottet vill i sammanhanget på allmän nivå betona att hjälpinsatserna bör koordineras med större effektivitet än nu inom EU och även nationellt för att den ska få större genomslag. Dessutom betonar utskottet betydelsen av god förvaltning, vilket förutsätter satsningar särskilt på att utveckla det mottagande landets förvaltning. Det krävs särskilda insatser för att åtgärda de oönskade följderna av korruption.

Utskottet konstaterar att kapplöpningen med följderna av den ovan konstaterade klimatförändringen har beskrivits konkret som en ökning av översvämningar, torka och höga vattenstånd. Men ingen bedömning har gjorts där matproduktionen börjar, i själva jordbruksproduktionen. I en utredning som tillställts utskottet konstateras att i anslutning till utvecklingsländernas behov av innovationer glömmes redogörelsen helt bort behovet av nya innovationer inom matproduktionen. Det räcker inte att öka kompetensen och faktaunderlaget för att motverka klimatförändringen och anpassa sig till processen. Det som verkligen behövs är ökad matproduktion. Enligt FN:s bedömningar måste matproduktionen öka med 50-70 procent. Av denna ökning måste 80 procent komma från områden som redan odlas.

Utskottet anser att slöseriet med mat absolut måste minska. Över hälften av den mat som produceras förfärs, kastas bort eller blir outnyttjad på grund av ineffektivitet. Utskottet vill betona att det ökade svinnet innebär ett ovärdigt, enormt slöseri med och missbruk av naturresurser och ger dessutom upphov till onödiga utsläpp. I sammanhanget vill utskottet också fästa uppmärksamhet vid att långa, rentav interkontinentala livsmedelstransporter förbrukar energi och förorsakar utsläpp. Också därför bör lokalt producerad mat främjas också globalt.

Trots att matsvinnet kan och bör förminskas i utvecklingsländerna bl.a. genom bättre lagring av skördar är det likafullt en önskedröm att matproblemet skulle gå att lösa genom bättre hantering av distributionskedjan. Vi behöver ny kompetens, ny teknik och framförallt en kraftig utveckling av matproduktionen där befolkningen ökar som mest.

I en utredning som utskottet har tagit del av konstateras att Finlands utvecklingspolitiska åtgärdsprogram 2012 delvis befogat tolkade om problemen med matproduktionen till en brist på politisk konsekvens. Men mat kan inte produceras för mänsklighetens ökande behov enbart genom att eliminera inkonsekvens i besluten inom politiksektorn. Utvecklingspolitiken måste därför främja att lokala människor deltar i att lösa problemen med sin egen matproduktion, introduktion av ny teknik som är mer hållbar miljömässigt sett samt förbättring av distributionskedjor och markägarförhållanden.

Utskottet anser det angeläget att matproduktionen i utvecklingsländerna är baserad på råvaror vilkas lokala priser inte är känsliga för starka fluktuationer i världsmarknadspriserna. Priset på spannmål såsom majs, vete och ris bestäms på världsmarknaden. I händelse av en internationell kris kan priserna därför plötsligt stiga utom räckhåll för den fattiga delen av befolkningen i utvecklingsländerna. Så gick det 2007 när Förenta staterna började använda majs i produktionen av bioenergi och en motsvarande kvantitet majs föll bort på världsmarknaden, vilket ledde till en stark prishöjning.

Utskottet konstaterar att potatis är en för finländarna bekant odlingsväxt vars pris på marknaden i hög grad fastställs lokalt och inte reagerar på prisfluktuationer på världsmarknaden. Att sprida odlingen av denna till sitt näringsvärde förträffliga växt i utvecklingsländerna är ett mål med hög prioritet, och många utvecklingsländer har redan gått in för det. Men utskottet har redan i sitt utlåtande om statsrådets utredning med anledning av ett meddelande från kommissionen - EU:s policyram för att hjälpa utvecklingsländer att stärka livsmedelsförsörjningen (JsUU 12/2010 rd - E 20/2010 rd) uppmärksammat att potatisskörden ofta blir svag på grund av bristfällig know-how, brist på frisk utsädespotatis och en mängd växtsjukdomar. Skörden kunde trefaldigas enbart genom rätt odlingsteknik och användning av frisk utsädespotatis.

Utskottet vill betona att kompetensen inom det finska jordbruket bör utnyttjas mer än förr i utvecklingssamarbetet. Målet bör vara att ge-

nom sakkunnig utbildning utveckla de lokala sakkunnigorganisationerna därhän att varje stat i så hög grad som möjligt kan ansvara för sin egen livsmedelsproduktion. Samtidigt bör det ombesörjas att en storskalig matproduktion med sikte på export, ofta baserad på internationellt ägande, inte blir ett hinder för en matproduktion som tillgodoser det nationella behovet. Utskottet betonar att särskilt i fråga om tryggad livsmedelsförsörjning har varje land rätt till att självförsörjnings- och försörjningsberedskapsaspekterna blir beaktade, trots att avregleringen av världshandeln i sig har minskat antalet människor som lever i fattigdom.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att biopolitiken, dvs. skogs- och jordbrukspolitiken samt investeringspolitiken förorsakar problem i utvecklingsländer. Utskottet fäster särskild uppmärksamhet vid de storskaliga investeringarna i cellulosaproduktion i Sydamerika. Fabriker som producerar över en miljon ton cellulosa per år behöver ca 100 000 hektar eukalyptusplantager omkring fabriken och förorsakar på så sätt att mängden små gårdar minskar. Dessutom är investeringarna mycket kapitaldominerade och mekaniserade. Därför har också sysselsättningen i dessa områden försvagats. Ändå bor det fortfarande jordbruksarbetare på landsbygden, även om en del av dem i och med investeringarna har flyttat till städer. Processen fortgår i och med att investeringarna i cellulosa utvidgas. Utskottet konstaterar att den omfattande produktionen av åkerbioenergi likaså konkurrerar om odlingsareal med livsmedelsproduktionen. Därför anser utskottet att det är värt att begrunda hur dessa stor-

skaliga produktionsmodeller för cellulosa eller bioenergi bör ändras. Klart är i varje fall att investeringar i cellulosa eller produktion av bioenergi inte får göras så att hungersnöden i världen ökar.

Skogarna spelar en central roll med avseende på miljön och en hållbar utveckling. I redogörelsen nämns många förbehåll som är väsentliga för skogsbruket, såsom markägförhållanden, att locka till sig investeringar och att aktörer måste ha sin äganderätt tryggad för att få tillträde till finansieringsmarknaden. Finland har aktivt ordnat inventeringar av skogsresurser, vilket är en av nyckelfrågorna vid planeringen av investeringar. Bildningen av skogsägarorganisationer och andelslag har fått stöd genom olika slags projekt. Skogscertifieringen har också fått stöd för att utöka försäljningsinkomsterna och göra det lättare att få ut produkter på marknaden. Dessutom finns det ett flertal projekt som ska effektivisera användningen av ved som bränsle. Det kan också bidra till att göra olagliga avverkningar mindre lockande. Ändå vill utskottet ta upp att i redogörelsen har dessa åtgärder som stöder skogarnas fortbestånd och ett hållbart ekonomiskt utnyttjande av dem inte tillräckligt betyddes som främjandet av en hållbar utveckling skulle förutsätta, så som det i övrigt tas upp i redogörelsen.

Ställningstagande

Jord- och skogsbruksutskottet anför

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 28 maj 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml
Lasse Hautala /cent
Reijo Hongisto /saf
Anne Kalmari /cent

Timo V. Korhonen /cent
Pirkko Mattila /saf
Jari Myllykoski /vänst
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd

JsUU 27/2014 rd — SRR 5/2014 rd

ers. Pertti Hemmilä /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.